

Asia: VN/8566/2021

Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hanke (SOTEKO)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot loppuraportista

- Kuntoutuksen ja lääketieteen jättäminen SOTEKO-hankkeen tarkastelun ulkopuolelle oli kokonaisuuden kannalta virheellinen ratkaisu.
- Loppuraportissa koulutuspolkujen kehittämisen osalta malliksi on valikoitunut ajatus, jossa koulutuspolku kulkisi erityisesti ammattikorkeakoulututkinnoista yliopiston maisterintutkintoihin. Arene katsoo, että järjestelmässä tulisi ennemmin vahvistaa polkuja ammattikorkeakoulujen sisällä ylempään ammattikorkeakoulututkintoon, jotta vastattaisiin tehokkaammin ja paremmin työelämän osaamistarpeisiin. Duaalimallin mukaista kehittämistä on vahvistaa työelämäläheisen koulutuspolun omaehtoista kehittämistä.
- Sekä sosiaalialan että terveysalan siirtymien osalta sääntelyä ja yliopistojen käytänteitä tulee muuttaa sen osalta, mitä siltaopintoja AMK-tutkinnon suorittaneelta edellytetään maisterin opinnoissa aloittamiseen. Nykyiset vaatimukset eivät ole Bolognan prosessin mukaisia ja edellyttävät opiskelijoilta kohtuuttomia, jopa vuoden mittaisia, ylimääräisiä opintoja.
- Raportissa olisi tullut pohtia myös mahdollisuutta laajentaa tohtorikoulutusta ammattikorkeakouluihin sosiaali- ja terveysalan koulutuksissa, sillä huomattava enemmistö alan koulutuksista ja iso osa alan tutkimuksesta on jo nykyisin ammattikorkeakouluissa.
- Esitetyt ratkaisut ns. kaksoistutkintojen suorittamisen joustavoittamiseksi ovat ammattikorkeakoulujen näkökulmasta hyväksyttäviä. Uudistuksia tehtäessä on kuitenkin huomioitava, että myös jatkossa ammattikorkeakoulut voivat valita opiskelijat suoraan suorittamaan sekä sairaanhoitajan että toiseen kelpoisuuteen johtavaan koulutukseen.
- Sote-alan jatkuvan oppimisen tarjonnan laajentaminen ei ole mahdollista ilman uusia rahoituslähteitä. STM:n ja työnantajien tulee osallistua nykyistä aktiivisemmin ammattikorkeakoulutetun sote-alan henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Ammattikorkeakouluilla on valmiudet työelämän tarpeisiin vastaavan työuran aikaisen osaamisen kehittämiseen esimerkiksi erikoistumiskoulutusten muodossa, jossa rahoitus koulutuksille pystytään turvaamaan.
- Ammattikorkeakoulujen TKI-osaaminen tulee saada parempaan hyötykäyttöön hyvinvointialueiden toiminnan ja palveluiden kehittämisessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyönä toteuttamassa hankkeessa on pystytty hyvin yhdistämään koulutuksen ja työelämän näkökulma. Tavoiteasetanta oli laaja suhteessa hankkeen keston. Tämä lienee syy miksi osaan teemoista, kuten 2) jatkuva oppimisen rakenne sosiaali- ja terveysalalla ja 3) sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen ja tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelman tavoitteiden tukeminen osaamista vahvistamalla vastattiin raportissa suppeasti ja suositukset jäivät toteavalle tasolle.

Ammattikorkeakoulut pitävät ongelmallisena sitä, että hankkeesta rajattiin pois kuntoutuksen korkeakoulutus. Kuntoutuksen koulutusta tulee tarkastella osana sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutusta, koska sote-alan ammattilaisilta odotetaan tulevaisuudessa yhä enemmän yhteistyötä. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmassa kuntoutuksen osaaminen on tärkeässä roolissa vastattaessa ikääntyvän väestön, osatyökykyisten ja mielenterveyskuntoutujien tarpeisiin. Kuntoutuksen työ omana työnään KunFo:n piirissä osoittautuikin katastrofaalisen huonoksi koko kuntoutuksen alan kehittämisen näkökulmasta.

Samoin ammattikorkeakoulut pitävät erikoisena, että lääketieteen koulutus jätettiin hankkeen tarkastelun ulkopuolelle. Lääketieteellinen koulutus on keskinen osa sosiaali- ja terveysalan koulutusjärjestelmää ja jos tavoitteeksi asetetaan koko sote-alaa koskevan koulutus- ja osaamistarpeen uudistaminen vastaamaan paremmin hyvinvointialueiden tarpeita, tulee silloin myös lääkärikoulutus olla arvioinnin kohteena.

Raportti on perusteellinen kuvaus hankkeen etenemisestä ja hankkeen aikana työskennelleiden alatyöryhmien toiminnasta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen tarkastelusta. Osin tämä vuoksi raportti on raskas lukea ja siten vaikeasti hyödynnettävä. Tekstiä olisi voinut terävöittää ja keskittyä ydinasioiden kokoamiseen sekä tiivistämiseen esimerkiksi kappalekohtaisten laatikoiden muotoon.

Raportin taustassa on hyödynnetty hyvin aiempia sosiaali- ja terveysalan muutosta ja osaamistarvetta tarkastelleita hankkeita ja tutkimuksia. Tuotettu tilastotieto on raportissa arvokas lisä, joka avaa lukijalle selkeästi ongelmakohdat esimerkiksi samantasoisten korkeakoulututkintojen suorittamisesta.

Kansainvälisyyden näkökulma jää raportissa vähäiseksi. Sujuva liikkuvuus työelämässä yli rajojen edellyttää korkeakoulututkintojen tunnistettavuutta eurooppalaisessa korkeakoulutuksen kontekstissa, ja siksi sen tarkastelu suomalaista koulutusrakennetta kehitettäessä on tärkeää.

Näkemyksenne koskien ehdotuksia sosiaalialan siirtymien sujuvoittamiseksi korkeakoulusektorien välillä (ehdotukset 1-6)

Ammattikorkeakoulut pitävät tärkeänä, että koulutuspolut ovat yksilön kannalta sujuvat niin korkeakoulujen duaalimallin eri puolien välillä kuin niiden sisällä. Tilastojen perusteella moni sosionomi hakeutuu tällä hetkellä yliopistolliseen koulutukseen tavoitteenaan suorittaa sosiaalityöntekijän kelpoisuus. Yliopistojen tällä hetkellä edellyttämät siltaopinnot sosionomin ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilta opiskelijoilta sosiaalityön maisteriopinnoissa ovat kohtuuttoman suuret eivätkä ne ole lainkaan perusteltavissa osaamisen näkökulmasta. Kyse on ainoastaan työmarkkinapolitiikasta, mikä ei ole perusteltua tässä työvoimapolitiisessa tilanteessa. Sosionomin tutkinnon tuottamaa osaamista ei ole arvioitu suhteessa työelämän tarpeisiin esimerkiksi lastensuojelussa. Sosiaalialan lainsäädäntö on tarkastelussa otettu ns. annettuna ja sen muutostarvetta ei ole arvioitu suhteessa työelämän osaamistarpeisiin esim. lastensuojelussa. Ammattikorkeakoulut katsovatkin, että sosiaalityöntekijän kelpoisuuksia tulisi joustavoittaa siten, että sosionomit voivat suorittaa sosiaalityöntekijän kelpoisuuden ilman erillisiä siltaopintoja.

Raportissa ei myöskään käsitellä riittävästi ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tuottamia mahdollisuuksia vastata sosiaalialan osaamistarpeisiin. Sosionomi (YAMK) -tutkinto on maisterintutkinnon tasoinen (NQF7) ja sen tuottama osaaminen tulisi ottaa huomioon täysimääräisesti. YAMK-tutkinnon rinnasteisuuden tarkastelu suhteessa yliopistojen ylempään tutkintoon jää puuttumaan opintopolkuja tarkastellessa. Saavuttaakseen nykyisen lainsäädännön edellyttämän sosiaalityöntekijän kelpoisuuden sosionomi (YAMK) -tutkinnon suorittanut joutuu suorittamaan sosiaalityön opintoja, mutta näiden opintojen määrää tai suorittamismahdollisuutta ei tarkastella.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä mahdollistaisi jo nykyisellään tilanteen, jossa YAMK-tutkinnon suorittanut henkilö olisi kelpoinen toimimaan sosiaalityöntekijän tehtävässä, jos hän on suorittanut lisäksi tietyt opinnot yliopistojen koulutustarjonnasta. Toivottavaa olisi ollut, että sosionomi YAMK-tutkinnon tuottamaa osaamista olisi tarkasteltu suhteessa työelämässä tarvittavaan osaamiseen. Tällöin tarkasteluun olisi tullut ottaa myös sosiaalialan kelpoisuudet ja niiden muutostarve niin, että ylempien ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää sosiaalityöntekijän haasteellisissa tehtävissä.

Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen osalta raportissa jää vähäiselle tarkastelulle siirtymä yliopistoon jatko-opiskelijaksi tohtoritutkintoon. Hankkeen tehtävien osalta oli tohtoritutkinto rajattu pois, mutta sujuvien opiskelupolkujen tarkastelussa tulisi huomioida koko korkeakoulujärjestelmä.

Raportin ehdotus viedä eteenpäin sosiaalialan tehtäviin suuntautuvien ammattikorkeakoulututkintojen, ylempien ammattikorkeakoulututkintojen, kandidaatin tutkintojen, maisterin tutkintojen sekä erikoistumiskoulutusten tuottamaa osaamista suhteessa osaamistarpeisiin jää toteavalle tasolle ja edellyttää uuden kehittämishankkeen käynnistämistä.

Mitä sosiaalialan siirtymiä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Ammattikorkeakoulujen tuottamaa sosiaalialan osaamista ei nykyisin huomioida riittävällä tavalla kelpoisuusehdoissa. Sosionomin ammattikorkeakoulututkinnon kuin ylempien ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt ovat järjestelmällisesti heikommassa asemassa suhteessa yliopistokoulutettuihin henkilöihin, sillä sekä laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä että varhaiskasvatustilain asettavat samantasoiset korkeakoulututkinnot eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, onko tutkinto suoritettu ammattikorkeakoulussa vai yliopistossa. Yliopistot eivät kykene yksi ratkaisemaan näiden alojen osaajapulaa, jolloin myös ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksia vastata osaajapulaan tulee edistää esimerkiksi vahvistamalla ylempien ammattikorkeakoulututkintojen asemaa.

Raportissa esitettyjen tavoitteiden vieminen eteenpäin edellyttää yliopistojen kykyä nykyistä avoimempaa suhtautumista ammattikorkeakoulujen tuottamaan osaamiseen.

Näkemyksenne koskien ehdotuksia terveysalan koulutuksen siirtyminen sujuvoittamiseksi korkeakoulusektorien välillä (ehdotukset 7-11)

Kuten sosiaalialan koulutusta koskevien ehdotusten kohdalla, myös terveysalan koulutuksen siirtymien sujuvoittaminen on ammattikorkeakoulujen näkökulmasta tarpeellinen ja tärkeä tavoite. Kuitenkin myös terveysalan koulutusten osalta haasteena näyttäytyy työnajon epäselvyys ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä. Sekä ammattikorkeakoulut että yliopistot ovat laajentaneet viime vuosina merkittävästi hoito- ja terveysalan ylempien korkeakoulututkintojen tarjontaa. Helsingin yliopistolle 2022 annettu oikeus terveystieteen maisterin ja tohtorin opintoihin oli merkittävä muutos suomalaisen duaalimallin historiassa, sillä ensi kertaa koulutuspolun tavoitteeksi asetettiin malli, jossa yliopiston tavoitteeksi asetetaan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden haaliminen maisteriohjelmiin ilman omaa kandidaatin koulutusta. Ammattikorkeakoulut katsovat, ettei tällainen malli ole tavoiteltu duaalimalliin perustuvan koulutusjärjestelmän näkökulmasta.

Ammattikorkeakoulut pitävät edelleen ongelmana ehdotuksessa 9 kirjausta enintään 60 op täydentävistä opinnoista siirryttäessä ammattikorkeakoulututkinnolla yliopiston terveys- ja hoitotieteiden maisteriohjelmiin. Terveysalan opintopoluissa ammattikorkeakoulututkinnolla yliopiston maisterikoulutukseen siirtyvien 210 (-270) opintopisteen laajuinen tutkinnon tulee riittää terveystieteen maisterin opintoihin ilman siltaopintoja. Tämä vastaa myös Bolognana prosessin mukaista korkeakoulujen sykliä. Esimerkiksi ammattikorkeakouluissa tehtävä 15 op laajuinen opinnäytetyö tulee rinnastaa yliopiston kandidaatin tutkielmaan. Muutoinkin ahotointia ja osaamisen tunnustamista ja tunnustamista tulisi lisätä yliopistoissa, esim. osaamisen näyttöjä kehittämällä.

Ammattikorkeakoulut pitävät ehdotusta 11 ongelmallisena, sillä sairaanhoitaja AMK-tutkintoon kuuluvat 30 opintopisteen täydentävät opinnot eivät kokonaisuudessaan voi rakentua yliopistojen terveystieteen kandidaatin opinnoista, sillä opiskelijoilla on tarvetta syventää tai laajentaa myös hoitotyön sisällöllistä osaamista. Jos polkua terveystieteiden maisterin opintoihin halutaan joustavoittaa, tulee yliopistojen muuttaa omia linjauksiaan.

Bolognan prosessin ja opintopolkujen pituuden kannalta on myös järkevämpää rakentaa terveys- ja hoiva-alan ylempien korkeakoulututkintojen koulutukset pääasiassa ammattikorkeakouluihin, joissa on pääosa alan tutkintokoulutuksessa ja joissa koulutuspolku voidaan tehdä kestäväksi tavoitteellinen 300 opintopistettä.

Mitä terveysalan siirtymiä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Ehdotusten toimeenpanossa tulee varmistaa, että yhteistyö ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä perustuu aidosti yhteiseen tekemiseen. Koulutuspolkujen nopeuttamisen ja oikeantyyppisen osaamisen varmistaminen edellyttää ensisijaisesti duaalimallin kummallakin puolella olevien koulutuspolkujen vahvistamista. Tehokkain reitti ylempien korkeakoulututkinnon suorittaneiden lisäämiseksi on vahvistaa ammattikorkeakoulujen roolia ylempien tutkintojen kouluttajana ja pohtia tohtorikoulutuksen laajentamista sote-alan koulutuksissa.

Raportissa esitettyjen tavoitteiden vieminen eteenpäin edellyttää yliopistojen kykyä nykyistä avoimempaa suhtautumista ammattikorkeakoulujen tuottamaan osaamiseen. Yhteistyön lisääminen yli duaalimallin on mahdollista, mutta koulutusten kehittämisessä pitää ensisijaisesti tarkastella sitä, mitä osaamisia työmarkkinat tarvitsevat.

Näkemyksenne ehdotuksista kaksoistutkintojen kehittämiseksi (ehdotukset 12-13)

Kaksoistutkintoihin esitetyt ratkaisut on selvitetty laajasti eri vaihtoehtoja tarkastellen ja esitetyt ehdotukset ovat selkeät ja perustellut. On koulutusjärjestelmän kannalta järkevää, että jo aiemmin sairaanhoitajantutkinnon suorittanut henkilö voi joustavasti ja nopeasti hankkia pätevyden ensihoitajan, terveydenhoitajan ja kättilön tehtäviin. Esitettyjen mallien keskeinen haaste tulee olemaan erillisten kokonaisuuksien rahoituksen järjestäminen nykyisessä rahoitusmallissa.

Kättilökoulutuksen osalta voisi ehdotusta tarkentaa siten, että kättilötutkinto on jatkossakin mahdollista suorittaa yhtä aikaa sairaanhoitajan tutkinnon kanssa. Nyt ehdotus 13 on kirjoitettu muotoon, josta ei käy selvästi ilmi, että myös jatkossa sairaanhoitajan ja kättilön tutkinnot on mahdollista suorittaa yhtenä pakettina ja ammattikorkeakoulu voi valita suoritaan opiskelija suorittamaan koko tätä kokonaisuutta yhdellä valintakerralla.

Mitä kaksoistutkintoja koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomoida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Ehdotettujen mallien toimeenpano ei saa johtaa tilanteeseen, jossa ammattikorkeakoulut joutuvat luopumaan nykyisestä toimintamallista, jossa opiskelija voidaan valita samalla hakukerralla suorittamaan sekä sairaanhoitajan että terveydenhoitajan, ensihoitajan tai kättilön tutkintoa. Alojen

pitäminen myös jatkossa omina hakukohteinaan on tärkeää, sillä ns. kaksoistutkintoalojen hakijat eivät monesti ole kiinnostuneita toimimaan sairaanhoitajien tehtävissä ja pyrkivät siksi kyseisille kaksoistutkintoaloille. Ei ole tarkoituksenmukaista jatkossakaan siirtyä malliin, jossa opiskelija joutuu ensin opiskelemaan sairaanhoitajan tutkinnon ja vasta myöhemmin suorittamaan kelpoisuuden terveydenhoitajan, ensihoitajan tai kättilön tehtäviin.

Merkittävä kysymys myös uusien kaksoistutkintoja koskevan toimintamallin osalta on niiden rahoitus, jos opinnot eivät suoraan ole osa tutkintokoulutusta. Miten ja millaisen sääntelyjärjestelmän piiriin esimerkiksi sairaanhoitajan tutkinnon päälle tehtävä kättilökoulutus tullaan rakentamaan?

Näkemyksenne korkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan vetovoimaa ja harjoittelua koskevista ehdotuksista (ehdotukset 14-35)

Ehdotukset sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen vetovoiman ja harjoittelun kehittämiseksi eivät tuo mitään oleellisesti uutta ja merkittävää ehdotusta vetovoiman lisäämiseen. Erittäin tärkeää on huolella seurata vetovoiman suuntaa, joka tarkoittaa sitä, että hakijamäärien lisäksi seurataan keskeyttäneiden ja alalta poissiirtyvien määrää. Erikoistumiskoulutusten tarkastelu raportissa urapolkuna ja siten alan vetovoimaa ja myös pitovoimaa lisäävänä tekijänä jää hyvin vähäiselle painotukselle. Organisaatioiden johtamisen koulutus työhyvinvoinnin tukemiseen ja monialaisen osaamisen johtamiseen edellyttää suunnitelmallisia toimenpiteitä ja taloudellisia resursseja.

Raportissa nostetaan esille hyvin ne mahdollisuudet, joihin tulee panostaa, jotta alan vetovoimaa voidaan ylläpitää ja jopa lisätä. Kaikki raportissa mainitut toimenpiteet (urapolut, tutkintoa täydentävät koulutukset ja harjoittelu laatu) edellyttävät tiivistä yhteistyötä työelämän ja koulutuksen kesken, ja siksi korkeakoulujen ja työelämän yhteistyön suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta tulee tarkastella osana TKKIO kokonaisuutta Hyvinvointi- ja myös Yhteistoiminta-alueilla. Palkallisen harjoittelun tavoittelemisen on erittäin tärkeää alan vetovoiman ja myös nopean työelämän siirtymisen kannalta.

Raportissa on nostettu hyvin esiin kansainvälisten sote-alan opiskelijoiden haasteet, joita ovat harjoittelupaikkojen määrä eli riittävyys, harjoittelun ohjaus kielenä englanti ja selkokieli opiskelijoiden suomen kielen osaamisen vahvistamisessa, sekä työyhteisöjen monikulttuurisuus osaamisen vahvistaminen. Edellä mainittuihin tavoitteisiin pääseminen edellyttää, että työyhteisöissä tunnistetaan kansainvälisten opiskelijoiden ohjaamisen vahvuudet ja heikkoudet, ja jopa vallitsevat esteet. Esimerkkinä se, että työnantaja määrittää ohjauskieleksi vain suomen ja ruotsin. Kansainvälisten opiskelijoiden lisääminen sotealan tutkinto-ohjelmissa harjoittelun sujumuuden takaamiseksi edellyttää lisäpanostusta työelämän ja koulutuksen kesken. Työpaikoille tarvitaan koulutuksellista lisätukea ja uusien toimintamallien kehittämistä sekä selko kielen asiantuntijuuden resurssia.

Mitä vetovoimaa ja harjoittelua koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Raportissa nostetaan esille hyvin ne mahdollisuudet, joihin tulee panostaa, jotta alan vetovoimaa voidaan ylläpitää ja jopa lisätä. Kaikki raportissa mainitut toimenpiteet (urapolut, tutkintoa täydentävät koulutukset ja harjoittelu laatu) edellyttävät tiivistä yhteistyötä työelämän ja koulutuksen kesken, ja siksi korkeakoulujen ja työelämän yhteistyön suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta tulee tarkastella osana TKKIO kokonaisuutta hyvinvointi- ja myös yhteistoiminta-alueilla. Palkallisen harjoittelun tavoittelemisen on erittäin tärkeää alan vetovoiman ja myös nopean työelämän siirtymisen kannalta.

Toimeenpano edellyttää saumatonta ja vahvaa yhteistyötä työelämän kanssa. Korkeakoulun ja työelämän intressit eivät kuitenkaan aina kohtaa esimerkiksi harjoittelujen kohdalla. Työelämä haluaa opiskelijan työntekijäksi, joka kykenee toimimaan lähes itsenäisesti/täysin itsenäisesti osana työyhteisöä työvoimapulan helpottamiseksi. Korkeakoulun pitää kuitenkin varmistaa ensisijaisesti osaaminen; opiskelijan on ensin saatava riittävästi harjoitella ohjatusti ja tuetusti työpaikalla. Työelämä ei ole myöskään aina motivoitunut tai heillä ei ole aikaa tehdä yhteistyötä korkeakoulun kanssa. Työpaikoilla ei ole aina mahdollisuuksia/halua sitoutua yhteiseen kehittämistyöhön. Tämä on viime aikoina näkynyt erityisesti kansainvälisten opiskelijoiden harjoittelujen järjestämisessä.

Sote-alan organisaatioiden kehittämisen ja johtamisen koulutusten yhteiskehittäminen on tärkeää ja vaatii molemminpuolista panostusta sekä ajallisesti että taloudellisesti.

Näkemyksenne jatkuvaa oppimista koskevista ehdotuksista (ehdotukset 36-42)

Teemaan liittyvät ehdotukset nostavat hyvin esille työelämän tarpeisiin vastaavan osaamisen kehittämisen ja laajat osaamisen kehittämisen sisällöt ja keinot. Yhteistoiminta-alueen tasoinen koulutuksen ja palvelujärjestelmän kehittämisen suunnittelu korostuu suosituksessa 38, mutta myös hyvinvointialueilla on alueeseen pohjautuvia kehittämistarpeita ja mahdollisia osaamisen kapeikkoja, joihin korkeakoulujen ja työelämän yhteistyössä suunniteltavilla koulutuksilla ja kehittämishankkeilla voidaan vastata.

Raportissa esiin nostetut tutkintoihin sisällytettävät osaamiskokonaisuudet ovat mahdollisuus tarjota työelämälle uutta ja päivittävää osaamista, mutta niidenkin toteuttaminen vaatii resursseja, joka raportissa tuodaan hyvin esille ehdotuksessa 39. Korkeakoulujen ja työelämän yhdessä tekemä osaamisen ennakoitutyö pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti on perusta osaamiskokonaisuuksien rakentamiseen. Raportissa olisi voinut olla ehdotus osaamisen ennakoitirakenteiden osalta.

Raportissa tuodaan myös kiitettävällä tavalla esiin TKI-toiminnan roolin hyvinvointialueiden toiminnan ja palveluprosessien kehittämisessä. Tässä teemassa ammattikorkeakouluilla olisi merkittävästi annettavaa hyvinvointialueille monissa eri teemoissa.

Digivisio mainitaan ehdotuksessa 41, mutta se jää hyvin toteavalle ja yleiselle tasolle. Näkemys siitä miten digivisiossa tulisi huomioida alan jatkuva oppiminen ei tule esille.

Ehdotuksissa tuodaan hyvin esille haasteet, jotka liittyvät sote-henkilöstö jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan rahoittamisen. Ammattikorkeakouluilla ei ole mahdollista lisätä erikoistumiskoulutusten, tutkinnon osien tai täydennyskoulutuksen määrää omalla perusrahoituksellaan, vaan rahoitusta koulutuksen hankintaan tarvitaan työnantajilta ja STM:ltä.

Mitä jatkuvaa oppimista koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Sote-alan jatkuvan oppimisen tarjonnan lisääminen erityisesti täydennyskoulutuksen, erikoistumiskoulutusten tai muiden kuin avoimen ammattikorkeakoulutuksen tarjonnan osalta edellyttää rahoitusta joko sosiaali- ja terveysministeriön tai hyvinvointialueiden (ja muiden työnantajien) toimesta. Ammattikorkeakoulujen ei ole mahdollista lisätä korkeakoulujen perusrahoituksella subventoitua jatkuvan oppimisen tarjontaa sote-alan koulutuksissa, erityisesti jos tavoitteena on tuottaa sellaisia jatkuvan oppimisen kokonaisuuksia, jotka tuovat sellaista lisäarvoa sote-alan tehtävissä työskenteleville henkilöille, jotka eivät sisälly jo nykyisin sote-alan tutkintokoulutuksiin.

Näkemyksenne mielenterveyspalvelujen osaamistarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittämisestä (ehdotukset 43-50)

Esitetyt ehdotukset liittyvät hyvin tarvittavan mielenterveyspalveluiden edellyttämän osaamisen perustutkintojen tuottaman osaamisen tarkasteluun, jossa korostuu ammattiryhmittäinen osaamisen määrittäminen opetussuunnitelmissa. Erikoistumiskoulutusten merkitys laajemman ja syvemmän mielenterveystyön osaamisen varmistamisessa huomioidaan myös raportissa.

Psykoterapiakoulutus on raportissa nostettu esille vahvasti. Psykoterapeuttikoulutuksen ratkaisut eivät kuitenkaan tue matalan kynnyksen peruspalvelujen tarvetta? Raportissa ei huomioida muita tärkeitä sote-palveluja, kuten päihdepalveluja tai lasten ja nuorten palveluja (lastensuojelu, kuraattoripalvelut, perheneuvolat jne.).

Mitä mielenterveyspalvelujen osaamistarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittämistä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomoida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Ammattikorkeakouluilla on laajasti sekä koulutustarjontaa että TKI-hankkeita mielenterveyspalveluiden osaamistarpeiden ratkaisemiseksi.

Näkemyksenne sote-uudistusten edellyttämiä osaamistarpeita koskevista ehdotuksista (ehdotukset 51-54 ja luku 7)

Teeman osalta raportissa nostetaan esille sisällöllinen ja pedagoginen kehittäminen sekä oppimisympäristöjen kehittäminen, joita tehdään yhteistyössä työelämän ja koulutuksen kanssa.

Raportin ehdotukset jäävät yleiselle, toteavalle tasolle. Toivottavaa olisi ollut ehdotukset rakenteista, jotka tukevat yhteistyötä korkeakoulujen ja työelämän kesken osaamisen edellyttämän sisällön ja pedagogisten ratkaisujen osalta.

Raportin ehdotuksessa 53 tuodaan esille monialaisten opintojen lisäämisen mahdollisuus tutkintoon johtavassa koulutuksessa siten, että sosiaali- ja terveysalan koulutukseen tuodaan uusia näkökulmia esimerkiksi käyttäytymistieteiden, ICT:n, teknologian, tuotantotalouden ja taloustieteen aloilta. Tämä on erittäin kannatettavaa samoin kuin ristiinopiskelun esteiden purkaminen.

Johtamiskoulutuksen esiin nostaminen on myös tarpeellinen, sillä sote-johtaminen vaatii erityishuomion jatkossakin. Johtamiskoulutuksessa korkeakouluilla voisi olla mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä nykyistä tiiviimmin.

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry